

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE
Esas No : 2001/1076
Karar No : 2003/5205

Davacı : PÜS Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası

Vekili : Av.Timuçin Yeniaras

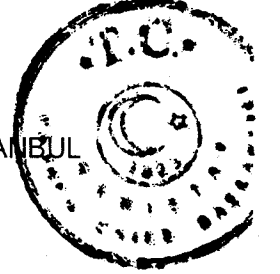
Bahariye Cad.,Ali Suavi Sokak,No:4/3-Altıyol-Kadıköy/İSTANBUL

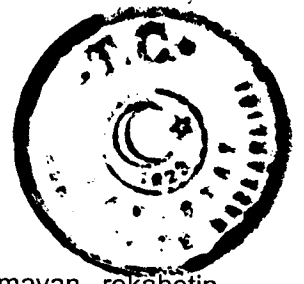
Davalı : Rekabet Kurumu Başkanlığı

Bilkent Plaza,B-3 Blok-Bilkent/ANKARA

Vekili : Av.Meltem Türkoğlu (Özbaysal)-Aynı Adreste

İstemin Özeti : Petrol Ürünleri İşveren Sendikası'nın akaryakıt istasyonlarında kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması ve promosyonların kaldırılmasına ilişkin karar ve eylemleri ilgili pazarda rekabeti sınırlamaya yönelik bulunduğundan, bu tür karar ve eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında bir ihlal olduğundan bahisle anılan Yasanın 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanmasına ilişkin Rekabet Kurulunun 18.9.2000 tarih ve 00-35/392-219 sayılı kararının; akaryakıt satış istasyonlarının faaliyetleri nedeniyle elde edebilecekleri maksimum brüt kar oranlarının Bakanlar Kurulu Kararı ile, kredi kartı ile satışlarda bankaların alacağı komisyon oranlarının ise, Bankalararası Kredi Kartı Merkezleri tarafından saptandığı, akaryakıt satıcılarının, kamu yönetimi tarafından belirlenen brüt kar oranlarının hemen hemen sabit kalmasına karşın, yüksek enflasyon ve faizler sebebiyle, bankaların aldığı kredi kartı komisyon oranlarının olağanüstü yükseldiği, bankaların aldıkları kredi kartı komisyonunun bayi karlarını aşması üzerine, benzin istasyonu sahiplerinin bankalara ödemek zorunda oldukları komisyon oranının bir kısmını kredi kartı ile yapılan satışlarda müşterilere intikal ettirmeye başladıkları, davalı idare tarafından, Ankara'da yapılan incelemede, Ankara Akaryakıt Satıcıları Derneği adı altında PÜS'le hiçbir bağlantısı olmayan 70 akaryakıt bayinin toplandığının, kredi kartı ile satışlarda komisyon uygulamasına başladıklarının tesbit edildiği ve bu tesbitin de soruşturma raporuna yazıldığı, bu belge ve tespitlerin komisyon uygulamasında PÜS'in etkisinin olmadığını gösterdiği, bankaların kredi kartı komisyon oranlarını indirmelerinden sonra benzin satışlarında da kredi kartından komisyon alınmadığı, bir meslek kuruluşu olan PÜS'in Sendikalar Yasasının 1'inci maddesi ve PÜS Tüzüğü'nün 3. maddesi gereğince üyelerini eğitmek, bilgilendirmek, ekonomik menfaatlerini korumak zorunda olduğu, ortalama brüt karın %4.6 olduğu satışlarda kredi kartı ve satışlarda bankalara %5.39 komisyon ödenmesindeki haksızlığa karşı çıkmak ve üyelerini bu haksızlık karşısında bilgilendirmek ve korumaktan başka bir amacı olmayan, Yasanın verdiği görevini yerine getiren PÜS'in bu sebeple cezalandırılmasının mümkün olmadığı, rekabetin bütün etkenlerinin PÜS ve akaryakıt bayii dışındaki kurum ve kuruluşlar tarafından tesbit edilmesi nedeniyle ve kredi kartı komisyon uygulamasında PÜS veya bayiler tarafından

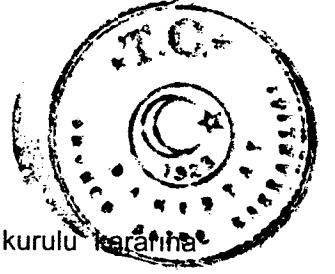

sabit bir oran belirlenmediğinden, akaryakıt pazarında esasen var olmayan rekabetin bozulmasının sözkonusu olamayacağı, bir tüzel kişilik olan PÜİS'in cezalandırılabilmesi için PÜİS yetkili kurullarının aldığı bir kararın bulunması, tüzel kişilik iradesinin Yasanın gerekli gördüğü biçimde oluşması ve açıklanması gerektiği, PÜİS'in böyle bir kararının bulunmadığının davalının yaptığı soruşturma ile tesbit edildiği ve soruşturma raporunun 6. sayfasına yazıldığı, Avrupa Komisyonu kararında da tüzel kişiliğin sorumlu tutulması ve cezalandırılabilmesi için, yetkili kurullarının aldığı bir kararın bulunması ve bu kararın resmi tebliğ usullerine göre üyelerine tebliğ edilmiş olması şartının bulunduğu, toplanan 70 benzin istasyonu sahibinin üye olduğu ve Ankara Akaryakıt Satıcıları Derneği adını taşıyan bir tüzel kişiliğin varolmaması nedeniyle hakkında işlem tesis edilmediği, bu olayda Dernekler Yasası hükümleri doğru bir biçimde dikkate alındığı halde, PÜİS bakımından Sendikalar Yasasının 1. ve 17. maddelerinin gözardı edilmesinin Yasaya ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu, Rekabet Kurulu Kararında, akaryakıt satıcıları arasında bir rekabetin bulunmadığının, rekabetin markalar arasında (anadağıtım şirketleri arasında) yaşandığının açıkladığı, üyeleri arasında anadağıtım şirketi bulunmayan, üyelerinin tamamı aralarında rekabet yaşanmayan, benzin istasyonu sahiplerinden ibaret olan ve rekabeti bozma imkanı bulunmayan PÜİS hakkında işlem tesisinin dayanağı ve sebebi olmadığı, PÜİS'i hukuki anlamda ilzam edecek bir karara dayanmayan 4.10.1999 tarihli yazıdan 20 ay evvel Ankara ve İstanbul'da yaygın bir biçimde başlamış olan komisyon uygulamasının yerleşmesinde ve kalıcı olmasında, 4.10.1999 tarihli yazının etkili olduğu gerekçesinin soyut, hiçbir dayanağı ve mantığı olmayan bir gerekçe olduğu, sattığı maldan elde edeceği kardan daha fazla kredi kartı komisyonu ödemesi gereken bayinin, kredi kartı ile satışlarda komisyon uygulamaya başlamasının rekabetin bozulması ile ilgisi bulunmadığı, Yasanın verdiği görevini yerine getiren PÜİS'in bu sebeple cezalandırılmasının mümkün olmadığı, PÜİS'in üyesi dahi olmayan benzin istasyonları sahiplerinin başlattıkları komisyon uygulamasından 20 ay sonra yazılan bir yazının komisyon uygulamasının sebebi olamayacağı ve rekabet hukukuna aykırılık bulunmadığı, bir tüzel kişilik olan PÜİS'in yetkili kurullarının aldığı bir karar bulunmadığından, tüzel kişilik iradesinin Yasanın gerekli gördüğü biçimde oluşmayıp açıklanmadığından (Sendikalar Kanunu md 17) cezalandırmanın Yasaya aykırı olduğu iddialarıyla iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : 26.9.1999 tarihli Para Dergisinde, davacı Sendika Başkanı İsmail Aytemiz'in kar marjlarının düşmesi nedeniyle kredili satışlardan komisyon alınması şeklinde bir uygulamaya gidildiği yönünde açıklamalarının yer aldığı, Aytemiz'in, "bayilerin kar marjları %4.9'lara kadar düşmüşken, kredi kartı ile satışlarda yüzde 6.5, hatta daha yüksek faiz yükünü bayiler karşılayamaz. Şimdi PÜİS olarak bu hesaplamayı kapsayan bir genelgeyi tüm bayilere gönderiyoruz. Bu aslında tavsiye niteliğinde bir mektup, eğer bayiler tavsiyemize uyarlarsa kredi kartlı satışlarda faiz uygulamasına gidilecektir. Tabiki zorunlu değiller." şeklinde beyanda bulunduğu ve ayrıca sözkonusu uygulamanın önce kendi sekiz istasyonunda

başladığını, sonra İstanbul ile birlikte Ankara ve İzmirdeki istasyonlarında bu uygulamaya katıldığını belirttiği, Ankara'daki, akaryakıt istasyonlarında yapılan incelemede, istasyonların sözkonusu uygulamayı anılan yazının yayın tarihinde hemen sonra, "1.10.1999 tarihinden itibaren kredi kartlarından komisyon alınacak, promosyon uygulamaları kaldırılacaktır." şeklindeki bez afişlerle ilan ettikleri ve tüm bayilerde 1.10.1999 tarihinden itibaren kredi kartıyla akaryakıt satışlarında % 5 komisyon alınmaya başlandığının tesbit edildiği, Genel Başkan Vekili ve Genel Sekreter imzasıyla ve PÜİS antetli kağıtlara yazılı olarak akaryakıt bayilerine gönderilen "Kredi Kartlı Satışlarda Komisyon Almaya Çağrı" başlıklı yazıda; bayi kar marjlarındaki düşüşün giderilmesi için sendika tarafından yapılan girişimler anlatıldıktan sonra, bütün bayilerin kredi kartı ile satışlarda banka komisyonlarını müşteriye yansıtmaya çağrıldığı, gerek akaryakıt dağıtım sektörünün yoğun rekabetçi yapısı, gerekse maksimum fiyatın devlet tarafından belirleniyor olmasından dolayı, akaryakıt ürünlerinin nihai tüketiciye satış fiyatında büyük farklılıkların olmadığı görüldüğü, sektördeki asıl rekabetin, dağıtım firmalarının bayilere sundukları vade imkanlarında kendisini gösterdiği, başka bir ifadeyle, bayilerin kendi aralarındaki rekabeti, satış fiyatlarından ziyade kredili satışlara uyguladıkları faizler üzerinde yaptıkları, bu nedenle akaryakıt istasyonlarının kredili satışlara uyguladıkları komisyon oranlarıyla ilgili ortak hareket etmelerinin istasyonlar arasındaki rekabeti kısıtlayıcı eylem olduğu, yapılan incelemelerden, rekabetin sadece kredi kartlı satışlardan %5 oranında komisyon alınması ile değil, akaryakıt istasyonların da yapılan promosyon faaliyetlerinden aynı anda vazgeçilmesi suretiyle de kısıtlandığının anlaşıldığı, kısacası, maksimum satış fiyatının Devlet tarafından belirlendiği akaryakıt ürünlerinde, nihai satış fiyatı üzerinde fazla farklılık görülmediği, böylece istasyonların satış fiyatından çok müşteriye sundukları hizmetler ve yaptıkları promosyonlar aracılığıyla rekabet ettiklerinin görüldüğü, 4054 sayılı Kanuna göre, teşebbüs birliklerinin fiyata veya ödeme koşullarına ilişkin tavsiye niteliğinde olsa dahi alacakları her türlü kararın hukuka aykırı ve yasak olduğu, PÜİS gibi sektörde etkin bir sendikanın sözkonusu faaliyetlere ilişkin yapmış olduğu çağrının uygulamanın yerleşmesinde ve kalıcı olmasında etkili olacağı, PÜİS'in 4.10.1999 tarihli çağrı yazısında yer alan, "sonuç olarak bütün bayileri kredi kartı ile satışlarda banka komisyonlarını müşteriye yansıtmaya çağırıyoruz" ifadelerinden, bu çağrının amacının, kredi kartlı satışlarda komisyon uygulamaları konusunda bayileri birlikte davranmak üzere yönlendirmek olduğunun açık bulunduğu, PÜİS'in görevinin, 1.10.1999 tarihinde bayilerin kendi aralarında anlaşma yoluyla başlattıkları bir eylemi destekleyip yaygınlaştırmak değil, bu eylemin 4054 sayılı Yasaya aykırı olduğunu açıklayıcı nitelikte bir çağrıda bulunmak olduğu, PÜİS'in, üyelerini kredi kartlı satışlarda komisyon uygulaması konusunda yönlendirdiği ve üyeleri arasında koordinasyon sağladığı, PÜİS yetkililerinin çeşitli tarihlerde yapmış olduğu basın açıklamalarının, sadece PÜİS üyesi olan bayilerin değil, tüm bayilerin pazar davranışlarını koordine etmeye yönelik sonuçlar doğurabilecek nitelikte olduğu, her ne kadar, PÜİS Genel Merkezinde yapılan yerinde

inceleme sırasında karar defterinde konuya ilişkin her hangi bir yönetim kurulu kararına rastlanmamış olsa da, sendika tarafından şube başkanlıklarına "PÜİS" antentli kağıtlarla gönderilen 7.10.1999 tarihli yazıda, şubelerden konuya ilişkin görüşleri sorularak diğer bölgelerdeki uygulamalar hakkında şubeler ve üyelerin bilgilendirildiği, bölgelerinde konuya ilişkin uygulamaların başlatılabilmesi için "bayi toplantıları" düzenlemelerinin istendiği ve bunun sonucunda, PÜİS'in üyelerini kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması konusunda yönlendirdiğinin, üyeleri arasında koordinasyon sağladığının, en önemlisi bu kararların uygulandığının görüldüğü, 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında teşebbüs birliklerine ait "karar" kavramının, birlik kurallarını, üyeleri bağlayıcı kararları, tavsiyeleri ve birliğin üyelerinin davranışlarını koordine etmeye yönelik tüm fiilleri kapsadığı belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

D.Tetkik Hakimi : Özden Atabek

Düşüncesi : Dava dosyası ve eki soruşturma raporundan, PÜİS'in gerçekleştirdiği karar ve eylemlerle akaryakıt istasyonlarındaki kredi kartlı satışlarda komisyon uygulaması getirilmesi yönünde faaliyetlerde bulunduğu anlaşıldığından, davacı şirket hakkında, 4054 sayılı Yasanın 4. maddesinin ihlalinden dolayı, aynı Yasanın 16. maddesi uyarınca para cezası verilmesi işleminde hukuka aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı : Zümrüt Öden

Düşüncesi : Dava, davacı Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası (PÜİS)'nin, akaryakıt istasyonlarında kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması ve promosyonların kaldırılmasına ilişkin eylemlerinin, ilgili pazarda rekabeti sınırlamaya yönelik olduğu, böylece 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 4. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle aynı Yasanın 16/2 maddesi uyarınca 2.433.600.000 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 18.9.2000 günlü 00-35/392-219 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Yasanın "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma yada kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Ankara Akaryakıt Satıcılar Derneği, Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası ve Türkiye Akaryakıt Bayileri Petrol ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikasının gerçekleştirdikleri karar ve eylemlerle, akaryakıt istasyonlarındaki kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması ve promosyonların kaldırılması yönünde faaliyette bulduklarının tespiti üzerine Rekabet Kurumunca resen soruşturma başlatıldığı, bunun sonucunda, PÜİS yöneticileri tarafından çeşitli basın organlarında yapılan açıklamalarda,

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE
Esas No : 2001/1076
Karar No : 2003/5205

üyelere kredi kartlı satışlarda komisyon uygulamasına başlamaları konusunda çağrıda bulunduğu, Genel Merkezin şube başkanlıklarına bu konuda yazı gönderdiğinin ve bölgelerde bayi toplantıları düzenlenmesini istediğinin saptandığı, dolayısıyla PÜLS'nin Türkiye genelindeki üyelerinin davranışlarını koordine etmeye yönelik yaklaşımlar içerisinde bulunduğu, bu durumun 4054 sayılı Kanun kapsamında hukuka aykırı ve yasak olduğu gerekçesiyle dava konusu kararın alındığı anlaşılmaktadır..

2821 sayılı Sendikalar Kanununun 1. maddesinde, Yasanın amacının, çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için işçiler ve işverenler tarafından meydana getirilen sendikalar ile konfederasyonların kuruluşu, örgütlenmesi, faaliyet ve denetlenmesi esaslarını düzenlemek olduğu kuralı yer almıştır.

Sözü edilen Yasa uyarınca kurulmuş olan davacı Sendikanın Ana Tüzüğü'nün 3. maddesinde de, Sendikanın amacı, üyelerinin karşılıklı dayanışma ile müşterek ekonomik, sosyal ve kültürel yararlarını korumak ve geliştirmek, mevzuat ve ortak yararlar çerçevesi içinde işkolu ile ilgili hak ve yararlarını savunmak ve temsil etmek, üyelerinin aralarında yardımlaşmalarını, işbirliği yapmalarını, ahenkli ve verimli çalışma imkanlarını sağlamak olarak tanımlanmıştır.

Davacı Sendikanın Kurum kararına konu olan eylemlerinin, 1998-1999 yıllarında ham petrol fiyatlarındaki artış nedeniyle akaryakıt bayilerinin kar marjlarındaki düşüş ve kredi kartlarıyla satışlarda bankalara komisyon ödenmesinin yarattığı ekonomik sıkıntıların giderilmesi için Sendika üyelerinin yararlarını koruma amacına yönelik olduğu görülmektedir. Bu nedenle davacı Sendikanın, işlevinden doğan ve üyelerine tavsiye niteliğindeki söz konusu faaliyetleri, yukarıda metni yazılı 4054 sayılı Yasa kapsamına girmeyeceğinden bu eylemleri 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi kapsamında bir ihlal olarak değerlendiren ve aynı Yasanın 16/2. maddesi uyarınca davacının idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu Kurul kararı hukuka uygun bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Rekabet Kurulunun 18.9.2000 günlü ve 219 sayılı kararının davacıya ilişkin kısmının iptali gerektiği düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince gereği görüldü:

Dava, Petrol Ürünleri İşveren Sendikası'nın akaryakıt istasyonlarında kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması ve promosyonların kaldırılmasına ilişkin karar ve eylemleri, ilgili pazarda rekabeti sınırlamaya yönelik bulunduğundan, bu tür karar ve eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesi kapsamında bir ihlal olduğundan bahisle anılan Yasanın 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca idari para cezası uygulanmasına ilişkin Rekabet Kurulunun 18.9.2000 tarih ve 00-35/392-219 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4'üncü maddesinde; "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

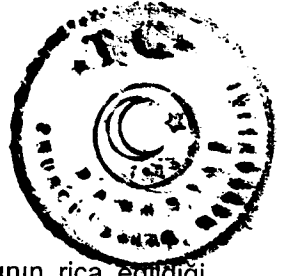
Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerekçelere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir." hükmüne yer verilmiştir.

Anılan Yasanın 16'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında da; bu Kanunun 4'üncü ve 6'ncı maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul kararı ile sabit olanlarla, bu Kanunun 11'nci maddesinin (b) bendinde yazılı davranışlarda bulunanlara 200.000.000.TL'den aşağı olmamak üzere, ceza verilecek teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerinin bir yıl önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verileceği, tüzel kişiliği olan teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin birinci fıkrada belirtilen para cezalarına çarptırılmaları halinde, bu tüzel kişiliğin yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şahsen, verilen cezanın yüzde onuna kadar ayrıca para cezası uygulanacağı öngörülmüştür.

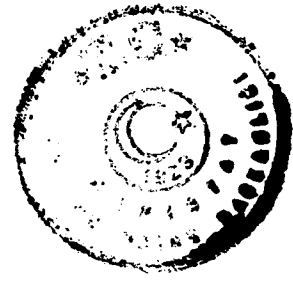
Ankara Akaryakıt Satıcıları Derneği, Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası ve Türkiye Akaryakıt Bayileri Petrol ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikasının gerçekleştirdiği karar ve eylemlerle akaryakıt istasyonlarındaki kredi kartlı satışlarda komisyon uygulaması getirilmesi ve promosyonların kaldırılması yönünde faaliyetlerde bulunulduğu iddialarının araştırılması amacıyla yaptırılan soruşturma sonucu düzenlenen soruşturma raporunda belirtilen tesbitlere istinaden toplanan Rekabet Kurulu'nun aldığı 18.9.2000 tarih ve 00-35/392-219 sayılı kararda; PÜS Genel Başkan Vekili Cemil Uğurlu ve Genel Sekreter Muhsin Alkan imzasıyla akaryakıt bayilerine gönderilen "Kredi Kartlı Satışlarda Komisyon Almaya Çağrı" başlıklı 4.10.1999 tarihli yazıda, bayi kar marjlarındaki düşüşün giderilmesi için sendika tarafından yapılan girişimler anlatıldıktan sonra bütün bayilerin kredi kartı ile satışlarda banka komisyonlarını müşteriye yansıtmaya çağrıldığı, Genel Başkan Vekili ve Genel Sekreter imzasıyla PÜS Genel Merkezinin Şube Başkanlıklarına gönderdiği 7.10.1999 tarihli yazıda, kar marjlarındaki büyük düşüşler yüzünden bayilerin küçümsemeyecek boyutta zarara uğradıkları belirtilmekte ve bayilerin zararlarının hafifletilmesi amacıyla kredi kartı ile yapılan satışlarda bankalara ödenen komisyonların tüketiciye yansıtılmasına ilişkin çağrılarına İstanbul ve Ankara'dan %60 düzeyinde bayi katıldığı ve görüş ve önerileri doğrultusunda uygulamayı başlattığı, en kısa zamanda "Bayi Toplantıları" düzenlenmesinin bayilerin başlatılan uygulamaya ilişkin görüş ve

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE
Esas No : 2001/1076
Karar No : 2003/5205

önerilerinin alınmasının ve belirlenen görüşlerin Genel Merkeze sunulmasının rica edildiği, Şube Başkanı imzasıyla PÜİS Kırıkkale Şubesinden, PÜİS Genel Merkezine gönderilen 14.10.1999 tarihli yazıda, düşen kar marjları nedeniyle maddi açıdan sıkıntıya düştüklerinin ve zarar ettiklerinin bu konuda gerekirse greve gitmeye ve bayi karının eskisi gibi olması için ne gerekiyorsa yapmaya hazır olduklarının bildirildiği, Başkan ve II.Başkan imzasıyla PÜİS Samsun Şubesinden PÜİS Genel Merkezine gönderilen 19.10.1999 tarihli yazıda; Petrol Ofisi A.Ş. Bölge Müdürlüğü Tesislerinde (5.10.1999) alınan karar doğrultusunda visa kartı ile yapılan satışlardan %5 komisyon alınması hususunun 8.10.1999 tarihinde hinterlandaki bütün bayilere duyurulduğunun, "Visa Kartı %5 Komisyon" afişinin bütün bayilere gönderildiğinin ve %70'in üzerinde katılım olduğunun belirtildiği; PÜİS Samsun Şubesinden üyelere gönderilen yazıda ise, toplantıdan çıkan karar gereğince 15.10.1999 tarihinden itibaren Karadeniz Bölgesi il, ilçe ve kasabaları bayileri olarak kredi kartı ile yapılan satışlardan %5 komisyon alınmasına başlanacağına bildirildiği, zor durumdaki bayilerin yoğun rekabetin getirdiği baskıdan dolayı bireysel olarak komisyon uygulamasına başlamak yerine biraraya gelerek ortak hareket etmeyi tercih ettiklerinin görüldüğü, bunun da sadece bir teşebbüs birliği üyesi bayilerin yada sadece bir dağıtım firmasının mensubu olan bayilerin değil, o bölgedeki tüm akaryakıt bayilerinin biraraya gelerek anlaşmalarını gerektirdiği, bayiler arasında meydana gelen bu oluşumda teşebbüs birliklerinin payının ise şu şekilde tesbit edildiği, PÜİS Yöneticileri tarafından çeşitli basın organlarında yapılan açıklamalarda açıkça, üyelerin kredi kartlı satışlarda komisyon uygulamasına başlamaları konusunda çağrıda bulunulduğu, her ne kadar PÜİS Genel Merkezinde yapılan yerinde inceleme sırasında karar defterinde konuya ilişkin herhangi bir yönetim kurulu kararına rastlanmamış olsa da, sendika tarafından şube başkanlıklarına "PÜİS" antentli kağıtlarla gönderilen 7.10.1999 tarihli yazıda, şubelerden konuya ilişkin görüşler sorularak diğer bölgelerdeki uygulamalar hakkında şubeler ve üyelerin bilgilendirildiği ve bölgelerinde konuya ilişkin uygulamaların başlatılabilmesi için "bayi toplantıları" düzenlemelerinin talep edildiği, dolayısıyla PÜİS'in üyelerini kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması konusunda yönlendirdiği ve üyeleri arasında koordinasyon sağladığı, sözkonusu yazışmaların etkilerinin, şube başkanlıklarının PÜİS Genel Başkanlığına gönderdikleri cevap yazılarından anlaşıldığı, özellikle Ankara'daki oluşumda Ferruh Zülkifar ve bazı istasyon sahiplerinin organizasyonu ile düzenlenen toplantılar sonucunda komisyon uygulamasına başlanması yönünde karar alındığı, bu aşamaya kadar PÜİS'in herhangi bir girişiminin olmadığı, ancak Ankara'daki oluşum gerçekleşikten sonra (4.10.1999) PÜİS'in bir tavsiye kararı alarak olaya dahil olduğunun görüldüğü, PÜİS yetkililerinin, kredi kartlarından komisyon alınması uygulanmasına yönelik böyle bir oluşumun varlığını öğrendikten sonra, sendika olarak konunun dışında kalmadıklarını göstermek için sözkonusu basın açıklamalarını yapmak zorunda kaldıklarını belirttiği, PÜİS gibi sektörde etkin bir sendikanın sözkonusu faaliyetlere ilişkin yapmış olduğu çağrının, uygulamasının yerleşmesinde ve kalıcı olmasında etkili olacağı,

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE
Esas No : 2001/1076
Karar No : 2003/5205

PÜİS'in faaliyetlerinin 4.10.1999 tarihli yazı ile sınırlı kalmadığı, basında yapılan açıklamalar ve sendika ile şubeler arasındaki yazışmalar incelendiğinde, sendikanın Türkiye genelindeki üyelerin davranışlarını koordine etmeye yönelik yaklaşımlar içerisinde bulunduğu ve uygulamanın Türkiye geneline yayılmasında etkili olduğu, Kanunun 4. maddesi anlamında teşebbüs birliklerine ait "karar" kavramı, birlik kurallarını, üyeleri bağlayıcı kararları, tavsiyeleri ve birliğin üyelerinin davranışlarını koordine etmeye yönelik tüm fiilleri kapsadığı, PÜİS'in kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanmaya başlanması ve promosyon faaliyetlerinin kaldırılmasına ilişkin gerçekleştirdiği basın duyuruları ve yazışmaların 4054 sayılı Kanunun 4. maddesinde aykırılık teşkil ettiği, PÜİS'in, Kurul'un görüşü kendilerine iletdikten sonra üyelerine göndermiş oldukları yazılar ve basın açıklamaları vasıtasıyla önceki tavsiyelerinin geçersiz olduğunu ve gerek komisyon uygulamaları, gerekse promosyon faaliyetleri konularında bütün bayilerin kendi iradeleriyle karar vermeleri gerektiğini ilan ettiği, dolayısıyla PÜİS ve TABGİS'in, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında bir teşebbüs birliği kararı sayılan yönlendirici nitelikteki tavsiyeleri geri alarak, ihlale son verilmesine ilişkin görüş yazısına uyduklarının görüldüğü, bu durumun verilecek cezaların takdirinde hafifletici sebep olarak dikkate alınacağı, akaryakıt istasyonlarında kredi kartlı satışlarda komisyon uygulaması ve promosyonların kaldırılmasına ilişkin karar ve eylemlerinin ilgili pazarda rekabeti sınırlamaya yönelik olduğu, bu tür karar ve eylemlerin 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi kapsamında bir ihlal olduğu, ceza indirimi sebebinin kabul edildiği belirtilerek, 4054 sayılı Kanunun 16/2. maddesi gereğince taktiren 2.433.600.000.TL. idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Rekabet Hukukunun uygulanması bakımından önemli olan, rekabetin sınırlanması veya rekabetin sınırlanması tehlikesidir. Bir davranışın rekabete aykırı olup olmadığının değerlendirilmesinde, davranışın rekabet üzerinde yarattığı veya yaratabileceği etkiler dikkate alınmalıdır.

Sendika kararları "tavsiye kararı" olarak alınırsa ve hiç bir bağlayıcılığı yoksa, bu gibi kararların yasaklanması söz konusu olmayabilir. Ancak, şubeler bu tavsiye kararına aynen uyuyorlarsa ve bu nedenle fiilen rekabet sınırlanıyorsa bu takdirde kararların tavsiye kararı bile olsa yasaklanması gündeme gelebilir. Burada asıl önemli olan, üyelerin bu kararlar kendilerini bağlı hissetmeleridir. Fiilen bağlı hissediyorlarsa ve bu kararlara uyuyorlarsa bağlayıcı bir karar olduğundan söz etmek mümkündür. Ayrıca bu kararlara üyelerin tamamının uyması da gerekmebilir. Rekabeti sınırlamaya yetecek kadar üyenin uyması, bu kararın yasaklanması gereken bir sendika kararı olduğunun kabulüne yeterli olabilir.

4054 sayılı Kanun açısından, kararın hukuki niteliğinden çok fiili niteliği önemlidir. Eğer sendikanın kararı yüzünden rekabet sınırlanıyorsa, bu kararın tavsiye veya bağlayıcı karar adıyla alınmış olmasının bir önemi yoktur. Amaç, rekabetin kısıtlanmasını önlemektir. Başka bir ifadeyle, karar, ister bir tavsiye, isterse bağlayıcı karar olsun, eğer

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2001/1076

Karar No : 2003/5205

rekabeti sınırlayıcı etkiler gösteriyorsa, bu kararın 4054 sayılı Yasanın yasakladığı nitelikte olduğu kabul edilmelidir.

Akaryakıt ürünleri bayilerinin kredi kartı ile yapacakları satışlarda, komisyon alıp almayacakları ve promosyon uygulamaları hususlarını, kendi özgür iradeleri ile belirlemekte serbest olmalarının gerekliliği; bu serbestliği ortadan kaldıracak veya bozacak her türlü davranışın Kanunun yasakladığı uygulama kapsamına girmesi; 4054 sayılı Kanun uyarınca teşebbüs birliklerinin fiyata veya ödeme koşullarına ilişkin tavsiye niteliğinde dahi olsa alacakları her türlü kararın Yasaya aykırı olması, sendika kararının ilgili pazardaki etkisinin tek başına ihlalin varlığı açısından bir öneminin olmaması; böyle bir karar alınıp uygulanmasının yeterli görülmesi ve soruşturma raporunda PÜİS'le ilgili olarak yapılan tesbitler ve akaryakıt istasyonlarındaki kredi kartlı satışlarda komisyon uygulaması ve promosyonların kaldırılmasına ilişkin yapılan çağrı rekabeti sınırlamaya yönelik olduğundan, davacı sendika hakkında alınan Kurul Kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Öte yandan, davacı sendika tarafından, bir tüzel kişilik olan PÜİS'in yetkili kurullarının aldığı bir karar bulunmadığı, bu nedenle tüzel kişilik iradesinin Yasanın gerekli gördüğü biçimde oluşmadığı ve de açıklanmadığı iddia edilmekte ise de; bu iddiaya, davacı sendika tarafından şube başkanlıklarına gönderilen PÜİS antentli kağıtlarla, 7.10.1999 tarihli yazıyla kredi kartlı satışlarda komisyon uygulanması konusunda çağrı yapılması ve bu çağrıya çeşitli şube başkanlıklarınca PÜİS Genel Merkezine hitaben yazılan yazılarla olumlu cevap verilmesi karşısında itibar edilmemiştir.

Kaldığı, anılan çağrı yazısında, kredi kartlı satışlarda müşterilere yansıtılacak olan komisyon oranının miktarı ve tarihine ilişkin bir açıklık bulunmamakta ise de; akaryakıt istasyonlarının bir araya gelerek ortak hareket etmeleri hususunda yapılan çağrılar rekabeti kısıtlamaya yönelik olduğu görüldüğünden, yapılan çağrıların 4054 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi kapsamında olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre 300.000.000.lira avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine 16.12.2003 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Zafer	Ali	Ahmet	Orhun	Suna
KANTARCIOĞLU	ÖZTÜRK	BAŞPINAR	YET	TÜRKOĞLU

NM/10.2.2004

